

4. KALKULACIJE CEN

S kalkulacijami se srečujemo tako v zasebnem kot v poslovnem življenju. Se sprašuješ, zakaj v zasebnem življenju?

Če želiš “preživeti” mesec z neko omejeno vsoto denarja (plačo), ti znanje na področju kalkulacije stroškov, prilivov in odlivov denarja pride zelo prav.

Prve izkušnje na področju vodenja financ dobiš prav v mladosti, ko se moraš z žepnino ali štipendijo »prebiti« skozi mesec.

O pomenu kalkulacij v zasebnem življenju smo povedali dovolj, nadaljujmo s kalkulacijo stroškov v podjetju oziroma lastni ceni.

Si že kdaj razmišljal, kako se določi cena nekega izdelka? Zakaj stane žemljica npr. 0,55 EUR, čokolada 1,35 ipd.? Zakaj so nekje cene nižje, drugod višje?

Proizvajalec je tisti, ki naredi izdelek in določi, po kakšni ceni ga bo prodal trgovcu in ta spet določi (na osnovi kalkulacije seveda), po kateri ceni ga bo prodal nam – končnim potrošnikom.

Verjetno si opazil, da govorimo o dveh popolnoma različnih kalkulacijah, in sicer:

- **kalkulaciji pri proizvajalcu** – stroškovna (lastna) cena izdelka in
- **kalkulaciji pri trgovcu** - nabavna, prodajna in maloprodajna cena blaga.

Mogoče se sprašuješ, zakaj govorimo enkrat o izdelku, drugič o blagu? Kaj je “blago”?

Z besedo blago označujemo vse izdelke, ki so na trgovskih policah in so namenjeni prodaji končnim potrošnikom, kar pomeni, da v trgovini vsak izdelek postane blago.

Trgovina je tako imenovani posrednik med proizvajalcem in kupcem.

Za začetek bomo pogledali, kako je sestavljena kalkulacija pri proizvajalcu izdelkov, preden le-ta prestopi prag trgovine in postane blago, namenjeno prodaji.

4.1 KALKULACIJA LASTNE (stroškovne) CENE

Poglejmo najprej, kaj je lastna oz. stroškovna cena in zakaj se tako imenuje.

Ime je povezano s tem, da na osnovi lastnih stroškov izračunamo ceno.

Kalkulacija pa pomeni obračun ali seštevek vseh stroškov za določen izdelek v nekem obdobju.

Glede na to, ali proizvaja podjetje eno ali več vrst izdelkov, ločimo:

- enostavne in
- sestavljene delitvene kalkulacije.

Kot že ime pove, je kalkulacija v primeru, ko podjetje proizvaja eno vrsto izdelka, sila enostavna, saj delimo seštevek stroškov s proizvedeno količino izdelkov in dobimo stroškovno ceno na enoto proizvoda.

O sestavljeni kalkulaciji govorimo, kadar podjetje proizvaja več vrst izdelkov in stroškov nikakor ne more enakomerno porazdeliti na vse izdelke.

V takšnih primerih, ki so v praksi najpogostejši, se stroški vodijo na »zbiralniku« stroškov oziroma delovnem nalogu. To je dokument, na katerem je natančno zapisano, koliko materiala (izdelavnega in pomožnega) so porabili, koliko ur so delavci delali na tem izdelku ipd.

Stroške, ki jih lahko točno opredelimo na delovnem nalogu, imenujemo **neposredni stroški**. Poleg teh pa se med proizvodnjo porablja tudi elektrika, voda, telefon, pisarniški material ipd, ki jih lahko razdelimo na posamezne izdelke na osnovi »**ključev ali količnikov**« za **delitev posrednih stroškov**. (npr. večja količina narejenih izdelkov ima tudi večji delež posrednih stroškov).

Navedi kakšen primer delitve stroškov na osnovi ključa.

V nadaljevanju bomo posvetili več pozornost **enostavni kalkulaciji**.

Preden naredimo primer takšne kalkulacije, moramo pogledati, **kakšne vrste stroškov so v ceni izdelka**. Ker gre za stroške, ki so od izdelka do izdelka različni, bomo pogledali samo **vrste oziroma skupine stroškov**.

1. **Stroški porabe materiala** oziroma surovin za proizvodnjo.
2. **Stroški obrabe delovnih sredstev** (amortizacija zgradb, opreme, ipd.).
3. **Stroški delovne sile** (človek) - govorimo o strošku plač.
4. **Stroški storitev** – vsi prejeti računi dobaviteljev za opravljeno delo ali dobavljen material.
5. **Drugi stroški**. V to skupino sodijo tisti stroški, ki jih ne moremo uvrstiti v nobeno od prej naštetih skupin. Gre za stroške štipendij, izdatke za varstvo okolja ipd. .

Rečemo lahko, da pri proizvodnji takšnih in drugačnih izdelkov sodelujejo vse navedene skupine stroškov.